

2016

2. ÇEYREK RAPORU

TÜRKİYE'NİN TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri **A**raştırması ING Bank

1. GİRİŞ/3

- 1.1 ING Bank Genel Müdürü Pinar Abay'ın Önsözü/3
- 1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/5

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/6

- 2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/6
- 2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/16
- 2.3. 2016 2. Çeyrek Sonuçları/18

3. METODOLOJİ/19

- 3.1. Amaç ve Yöntem/19
- 3.2. Demografik Bilgiler/20
- 3.3. Tasarrufun Tanımı/22

4. EKONOMİST YORUMU/23

5. İLETİŞİM BİLGİLERİ/28

“Türkiye’nin Tasarruf Eğilimleri” Araştırmamızın 2016 yılı ikinci çeyrek sonuçlarına göre; kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı ilk çeyrekte yakaladığı ivmeyi kaybederek, %15,7’den %14’e geriledi.

2016’nın ikinci çeyreğinde, genel olarak tüketim eğilimin güçlenmesi ve reel mevduat faizlerinin kısmi gerilemesinin tasarruf oranını etkilediğini söyleyebiliriz. Ekonomideki belirsizliğin azalıp güven algısının toparlanmasının tedbir motifli tasarruf etme eğiliminden uzaklaşıldığı varsayımıyla bu çeyrekteki tasarruf oranının azalmasını açıklayabiliriz. Diğer yandan, 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranının yükselmesi de dikkat çekicidir.

Tasarruf sahibi olanların “tasarruf nedenlerine” baktığımızda, “geleceğe yatırım” amacıyla tasarruf yapanların oranının bir önceki döneme kıyasla anlamlı derecede yükseldiğini ve %60’a ulaştığını görüyoruz. Bir önceki çeyreğe göre “Çocuklarım için” ve “beklenmedik durumlara karşı” gerekçeleri önceki döneme göre azalmış ve sırasıyla %17 ve %13 oranlarında gerçekleşmiştir.

Çocuklu bireylerin tasarruf sahipliği oranının bir önceki döneme göre 5 puan düşmesi, gerilemedeki genel eğilimi desteklemiş gözüküyor. Çocuksuz bireylerde ise bu çeyrekte 1 puanlık sınırlı bir artış görüyoruz.

2013 yılının ilk çeyreğinden bu yana tasarruf yapma oranı en yüksek olan yaş grubu 25-34 yaş grubuydu. 2016’nın ilk çeyreğinde 18-24 yaş grubunun payı 8 puan artarak %28’e gelirken, 25-34 yaş grubunun payı ise %35’ten %30’a gerilemişti. İkinci çeyrekte 18-24 yaş grubunun tasarruf sahipliği 8 puan gerileyip %20’ye gelirken, 25-34 yaş grubunun payı ise 5 puan artarak %35’e yükselerek eski seviyesine ulaştığını görüyoruz.

2016’nın 2. çeyreğinde tasarruf sahibi olan bireylerin yaş ortalaması yükselmiştir. (34,5 vs. 36,9). Bu durum tasarruf sahibi bireyler içeri-

Pınar Abay | ING Bank Genel Müdürü

2016 YILI
2. ÇEYREK
SONUÇLARINA
GÖRE KENTSEL
NÜFUSTA TASARRUF
SAHİPLİĞİ ORANI,
**%15.7’DEN %14’E
GERİLEDİ**

sinde 18-24 yaş grubunun payının azalması ve 25-34, 55+ yaş grupların da payının artmasından kaynaklanmaktadır.

En çok tercih edilen tasarruf aracı olan “**yastık altı altın ve nakit**” oranı geçtiğimiz çeyrekteki seviyesini korumuş ve **%22’de** kalmıştır. Kendi içindeki dağılımda yastık altı altın artarken (**%5 vs. %10**), yastık altı döviz ve TL nakitte (**%17 vs. %12**) gerileme görülmektedir.

Uzun vadeli bir yatırım aracı olan ve kamu tarafından teşvik edilen “**Bireysel emeklilik fonları/hayat sigortaları**” kaleminin payı dalgalı bir seyir izlese de yukarı yönlü eğilimini korumuş ve ikinci çeyrekte ise yeniden **%18’den %23’e** gelmiştir.

Araştırmamızın daha detaylı incelemesinin ve ekonomist yorumlarının yer aldığı 2016 yılı birinci çeyrek sonuçlarına raporlar sayfasından ulaşabilirsiniz.

EKONOMİDEKİ BELİRSİZLİĞİ GÖSTERME
AÇISINDAN ÖNEMLİ BİR MAKRO DEĞİŞKEN
OLARAK ÖNE ÇIKAN ENFLASYON VE YÜKSEK
MEVDUAT GETİRİSİ HANE HALKININ TASARRUF
SAHİPLİĞİ ORANINI DESTEKLEMİŞ GÖZÜKMEKTEDİR.

**EKONOMİDEKİ BELİRSİZLİĞİN ARTIP GÜVEN
ORTAMININ BOZULMASI, HANE HALKININ, TEDBİR
KAYNAKLI TASARRUF ETME TERCİHİNİ
DESTEKLEMEDİR.**

TÜRKİYE'DE BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI'NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

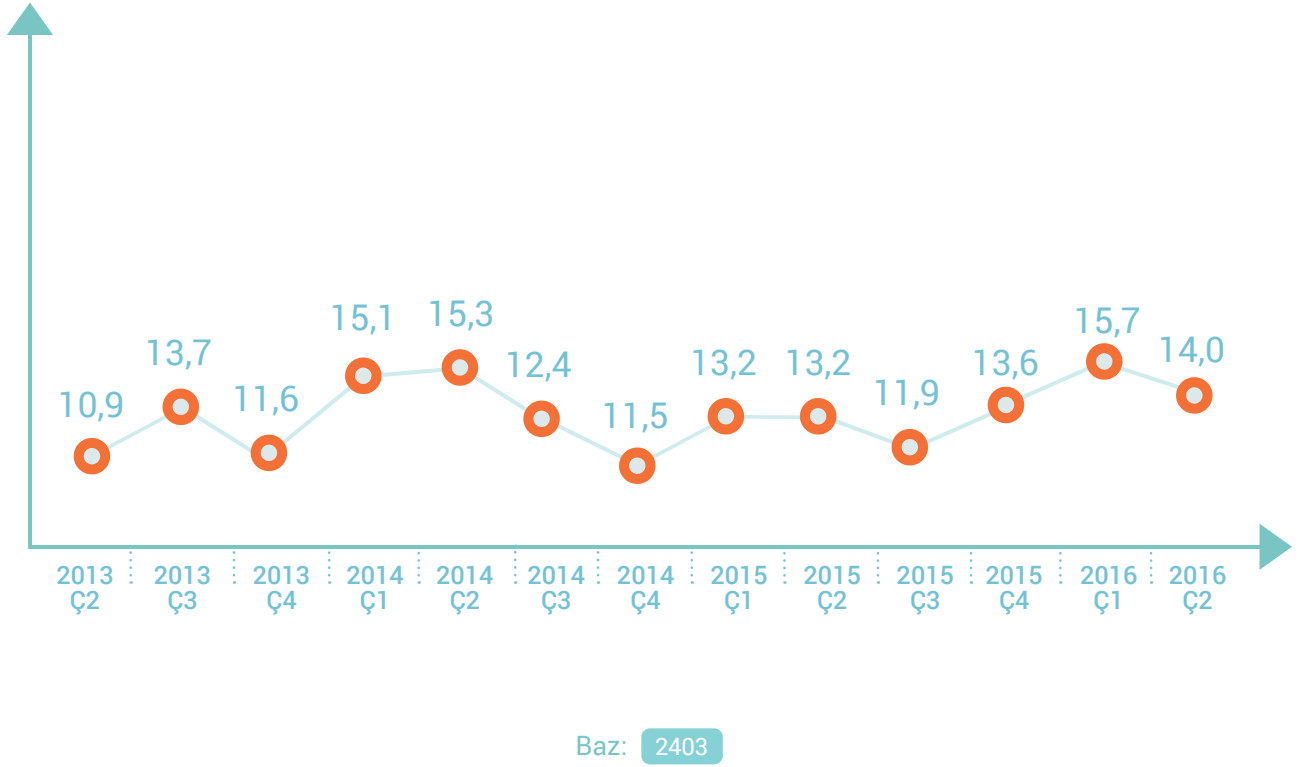
T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri

2016'NIN 2. ÇEYREĞİNDE TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANI DÜŞMÜŞTÜR.

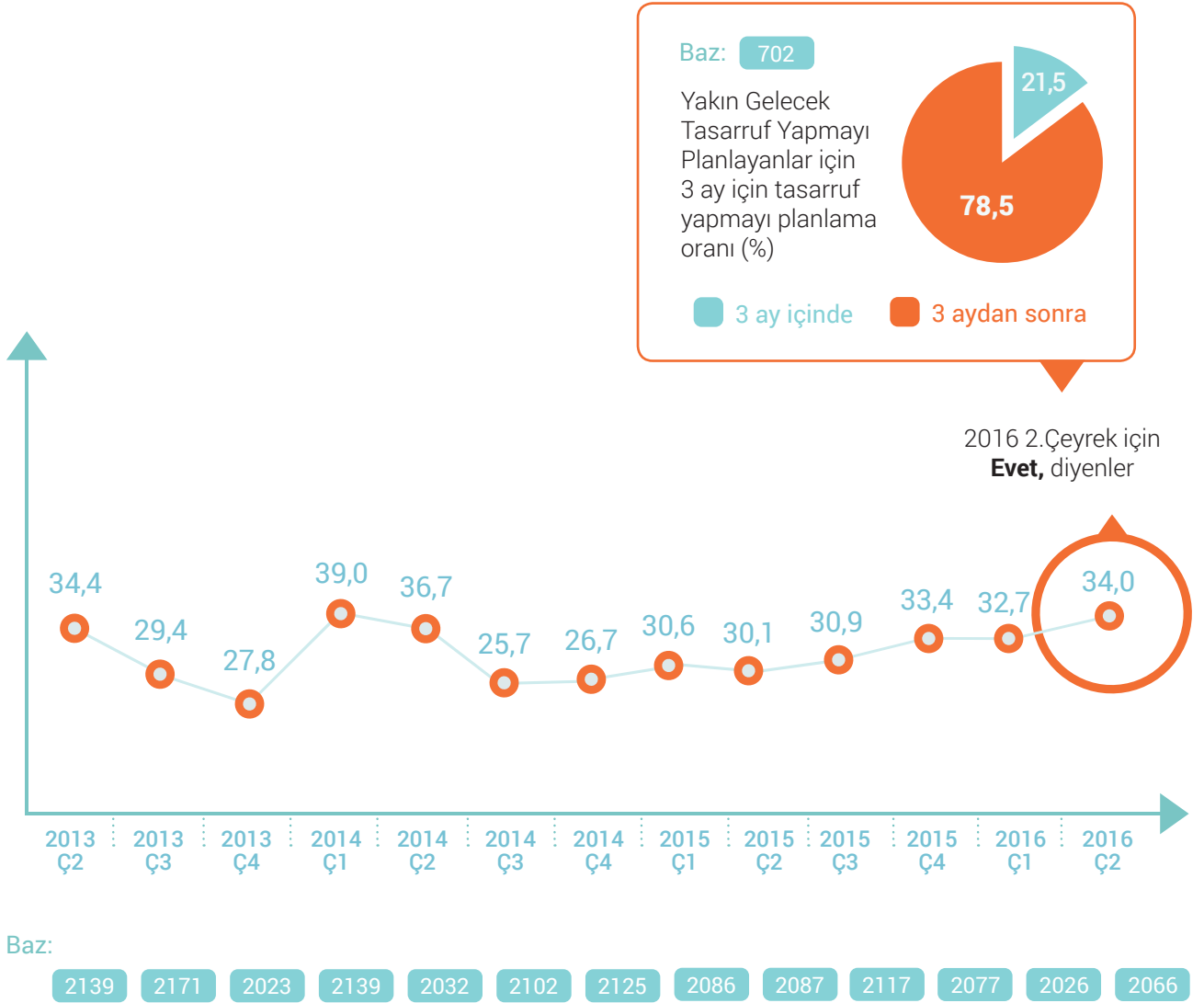
Tasarruf sahiplerinin oranı (%)

- 2016 yılının 2. çeyreğinde, **tasarruf sahiplerinin oranı %15,7'den %14'e gerilemiştir.**
- Bu dönemki tasarruf sahipliği oranı 2015'in son çeyreği ile benzer seviyeye ulaşmıştır.

3 AY İÇERİSİNDE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLARIN ORANI 2016 2. ÇEYREĞİNDE YÜKSELMİŞTİR.

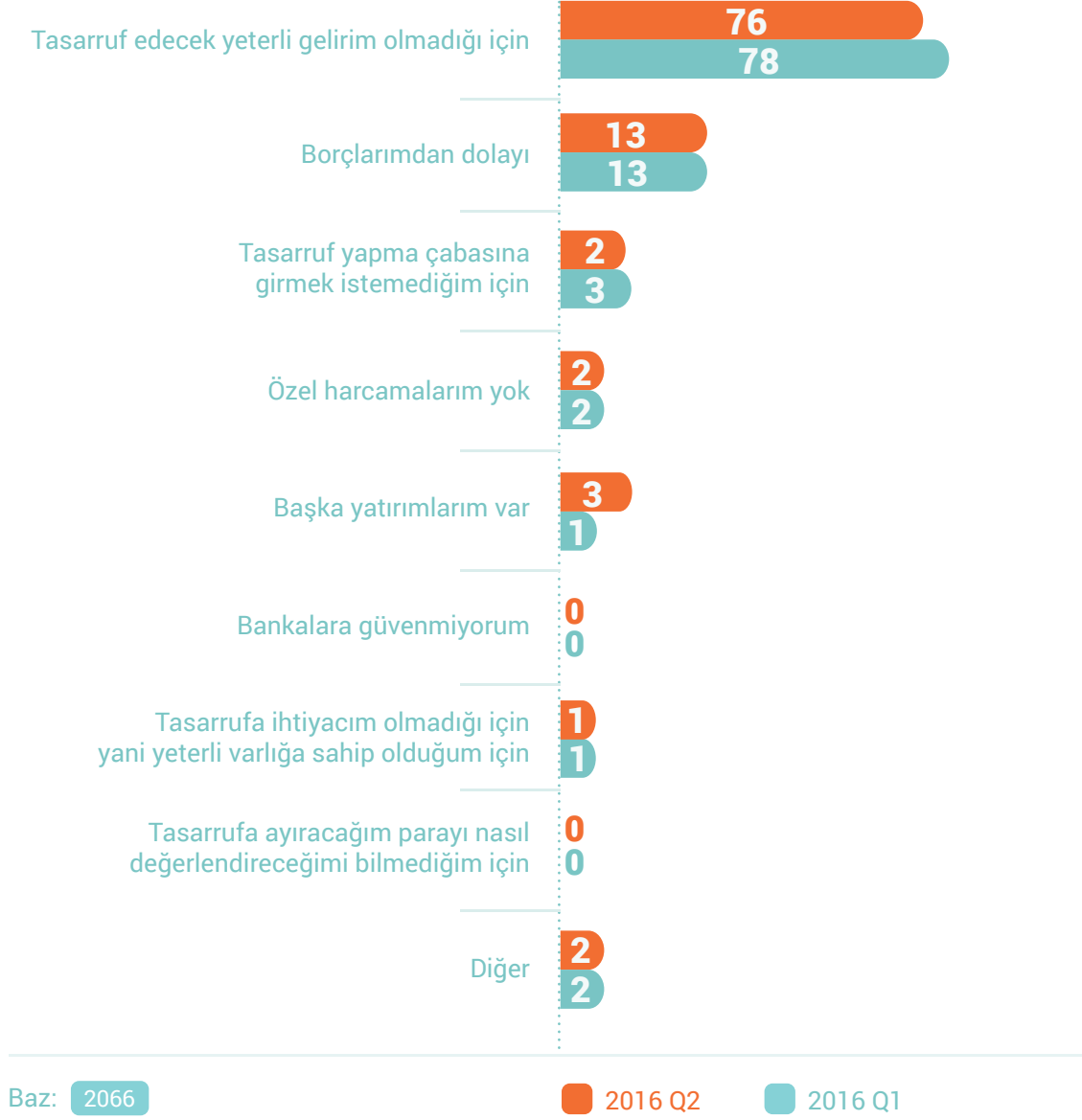
Tasarrufu Olmayanlar için Yakın Gelecekte
Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

- 2016'nın 2. çeyreğinde, yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı istatistiksel olarak anlamlı olmasa da **1,3 puanlık artışla %34'e yükselmiştir.**
- Buna ek olarak, önümüzdeki 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı **%14,9'dan %21,5'e ulaşmıştır.** Ancak bu artış istatistiksel olarak anlamlı değildir.

HER 4 KİŞİDEN 3'Ü “GELİR YETERSİZLİĞİ” SEBEBİYLE TASARRUFUNUN OLMADIĞINI BELİRTMİŞTİR.

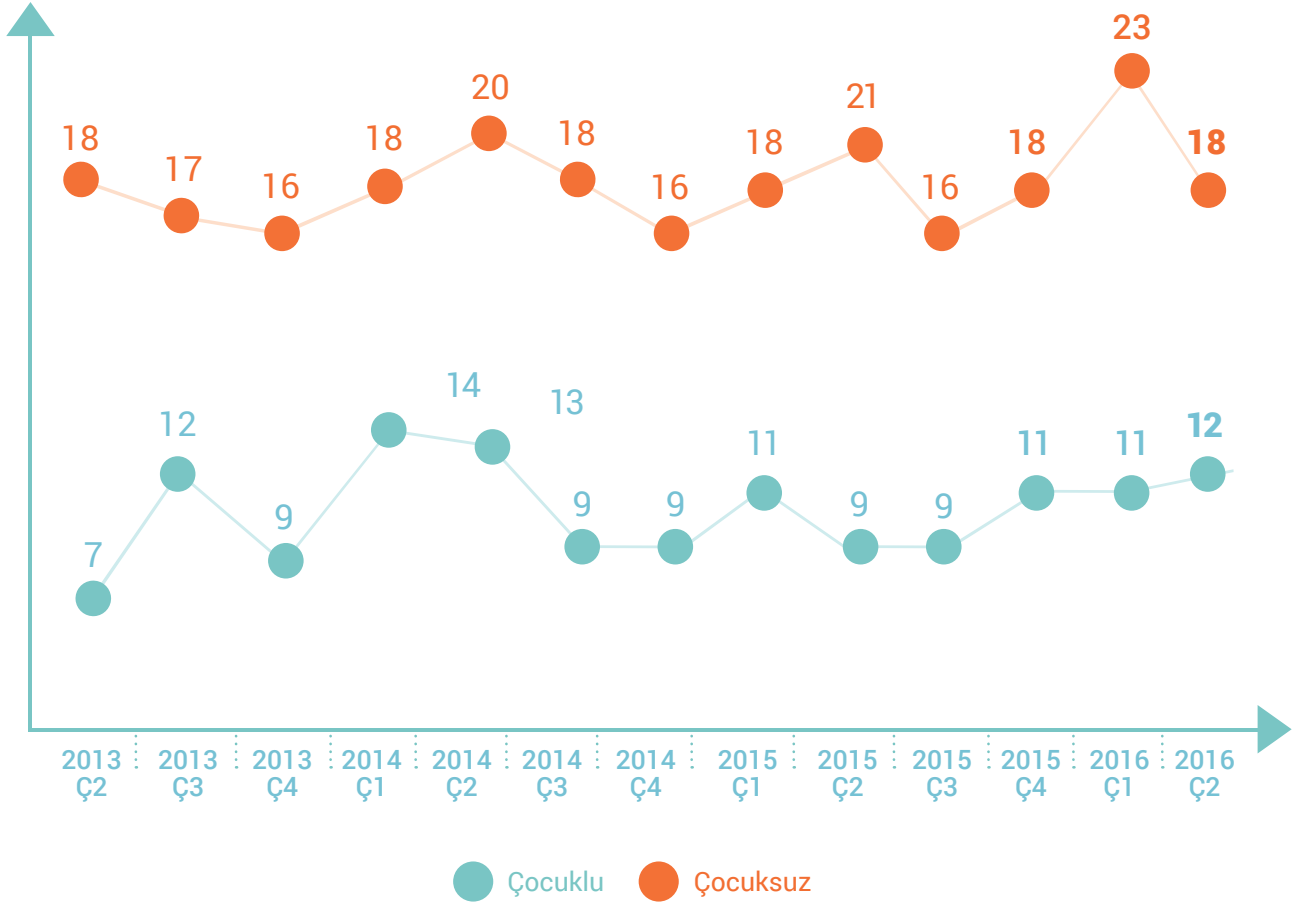
Tasarrufu Olmamasının Nedeni (%)

- Son 3 dönemdir yükselişte olan **“tasarruf edecek yeterli geliri olmadığı için”** tasarruf edemediğini belirtenlerin oranı, bu dönem 2 puan gerilemiştir (**%78 vs. %76**).
- **“Borçlarından dolayı”** tasarruf edemeyenlerin oranı son 3 dönemdir seviyesini korumaktadır.
- **“Başka yatırımları olduğu için”** tasarruf edemeyenlerin oranı düşük olmakla birlikte bir önceki döneme göre yükselmiştir (**%1 vs. %3**).

TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANI ÇOCUKSUZ BİREYLERDE GERİLEMİŞ, ÇOCUKLU BİREYLERDE AYNI KALMIŞTIR.

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

Çocuğu olanlar için baz

1584 1510 1578 1495 1484 1587 1583 1551 1508 1529 1454 1508 1483

Çocuksuz olanlar için baz

818 891 822 903 915 815 818 852 895 874 950 896 920

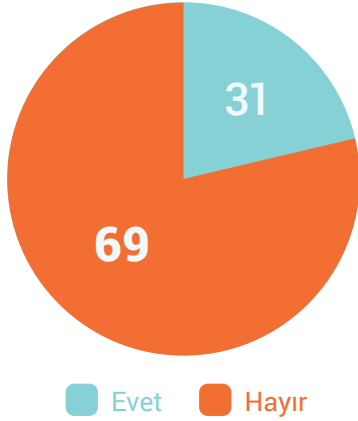
- Bu dönem çocuksuz bireyler arasında tasarruf sahibi olanların oranı 2015'in son çeyrekteki seviyesine gerilemiştir (**%23 vs. %18**).
- Çocuklu bireyler arasında tasarruf sahibi olanların oranında bu dönem **1 puanlık artış** görülmekle birlikte, bu oran önceki dönemle benzer seviyededir (**%11 vs. %12**).

TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR; ÇOCUKLU BİREYLERDE %31, ÇOCUKSUZ BİREYLERDE %39

Çocuğu Olup Tasarruf Yapmayanlar (%88)

Baz: 1312

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

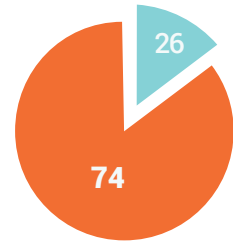
Evet diyenler

Baz: 408

3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz?(%)

3 ay içinde

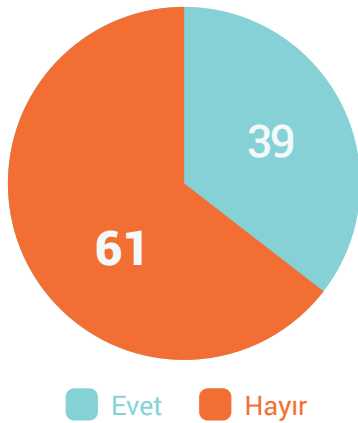
3 aydan sonra

Çocuğu Olmayıp Tasarruf Yapmayanlar (%82)

Baz: 754

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

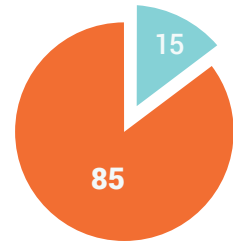
Evet diyenler

Baz: 295

3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz?(%)

3 ay içinde

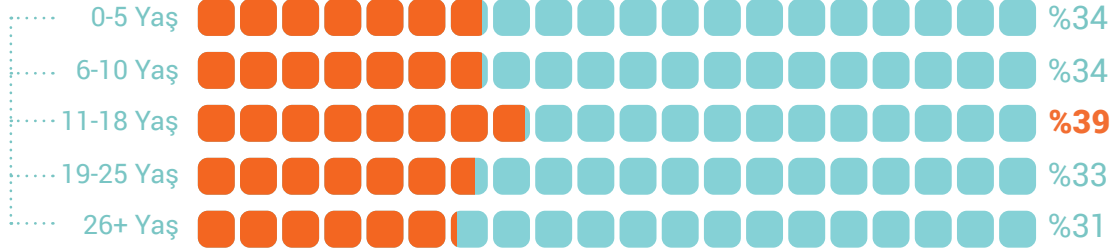
3 aydan sonra

- Bu dönem tasarrufu olmayan çocuklu bireylerde tasarruf yapmayı planlayanların oranı 2 puan yükselmiştir (**%29 vs. %31**). Çocuksuz bireylerde ise bu oran bir önceki dönemle aynı seviyededir (**%39 vs. %39**).
- Çocuklu bireyler arasında 3 ay içinde tasarruf yapmayı planlayanların payı anlamlı derecede yükselmiştir (**%14 vs. %26**). Bu oran çocuksuz bireyler arasında ise bir önceki dönemle aynı seviyededir (**%16 vs. %15**).

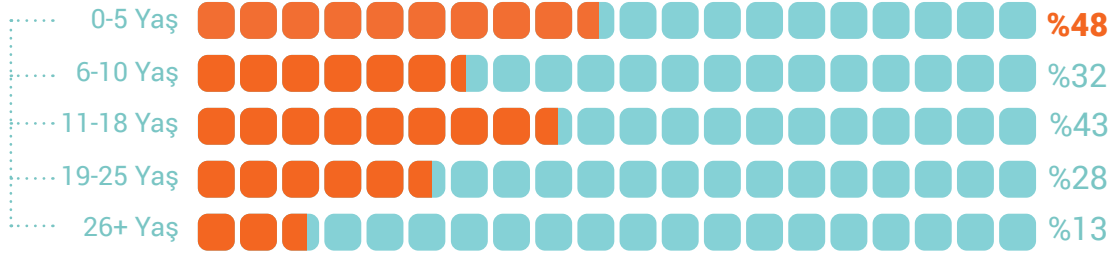
ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

Toplam Çocuklular

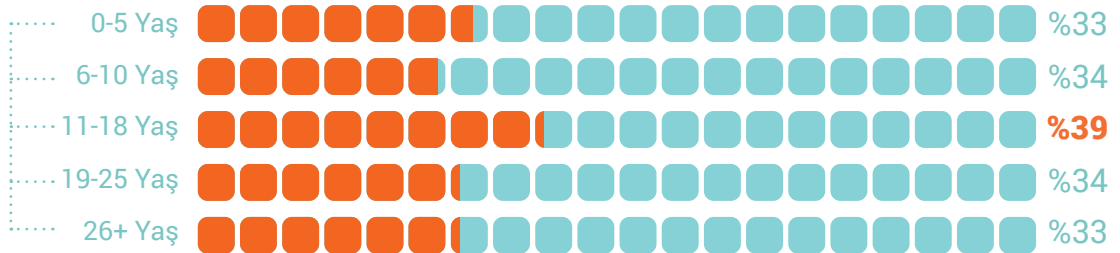
Baz: 1483

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Baz: 172

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

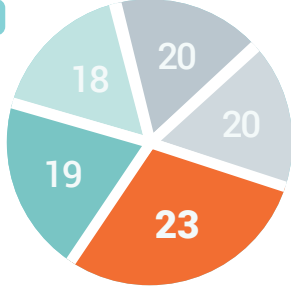
Baz: 1312

- Bu dönem çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımı önceki dönemle büyük oranda benzerdir. Yalnızca **6-10 yaş** grubu çocuklarda **%5'lik artış** dikkat çekmektedir (**%29 vs. %34**).
- Tasarruf sahibi çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımı içerisinde **25+ yaş** daralırken (**%18 vs. %13**), **11-18 yaş** grubu çocukların oranında dikkat çekici bir yükselme saptanmıştır (**%31 vs. %43**).
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımında ise, en göze çarpan değişim bir önceki döneme göre **%5'lik artış** gösteren **6-10 yaş** grubundadır (**%29 vs. %34**). Diğer yaş grupları bir önceki dönemle benzer seviyededir.

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

Toplam Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 1483

0-5
Yaş

6-10
Yaş

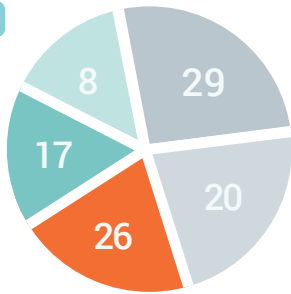
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 172

0-5
Yaş

6-10
Yaş

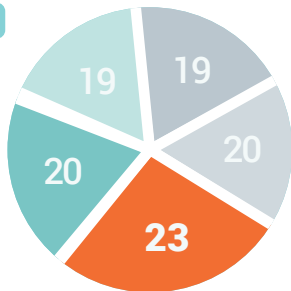
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Olmayan Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı

Baz: 1312

0-5
Yaş

6-10
Yaş

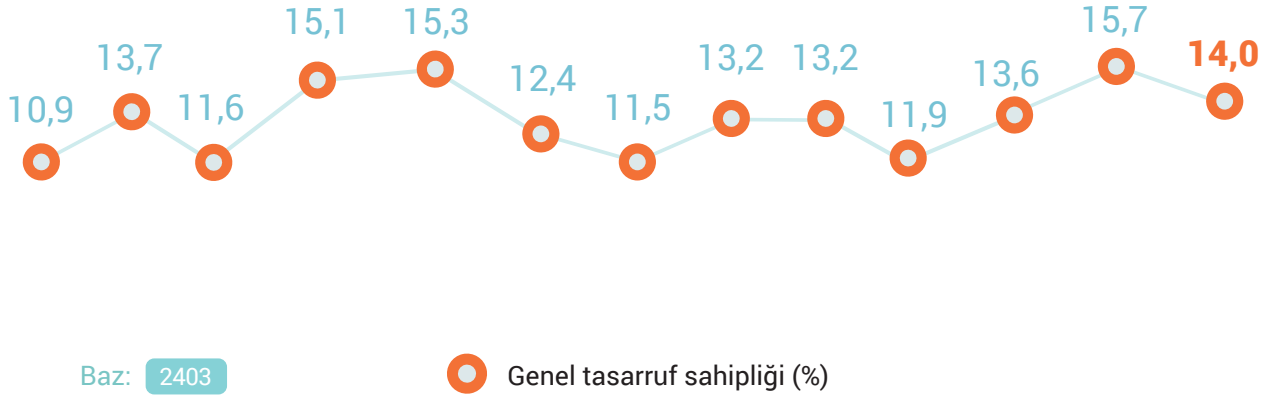
11-18
Yaş

19-25
Yaş

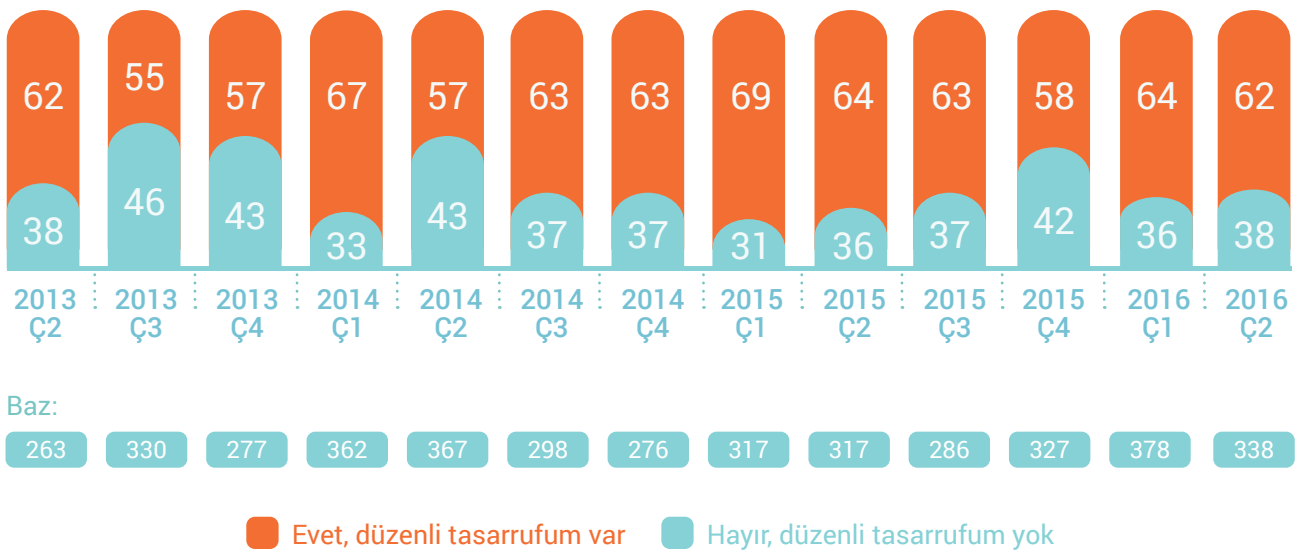
25+
Yaş

- Tasarruf sahibi çocuklu bireylerin çocukları arasında **11-18 yaş grubu %5'lik** bir artış göstermiştir (**%21 vs. %26**). Ayrıca 26 yaş ve üzeri grup da **%12'den %8'e gerilemiştir**.
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin çocukları arasında **6-10 yaş** grubunda olanların payı **%3 artmıştır** (**%17 vs. %20**). Onun dışındaki yaş gruplarının oranları bu dönem bir önceki dönemle benzer seviyelerde kalmıştır.

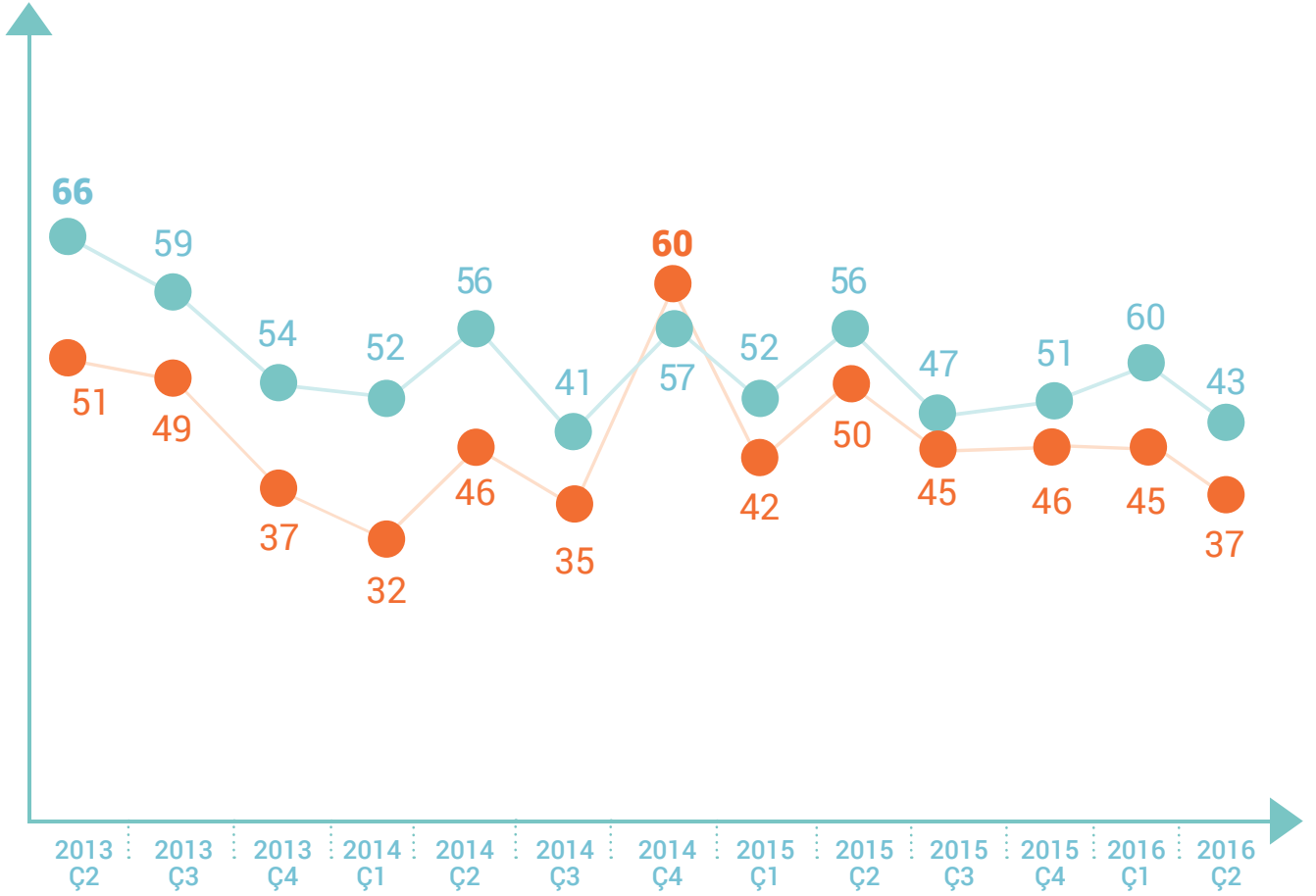
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

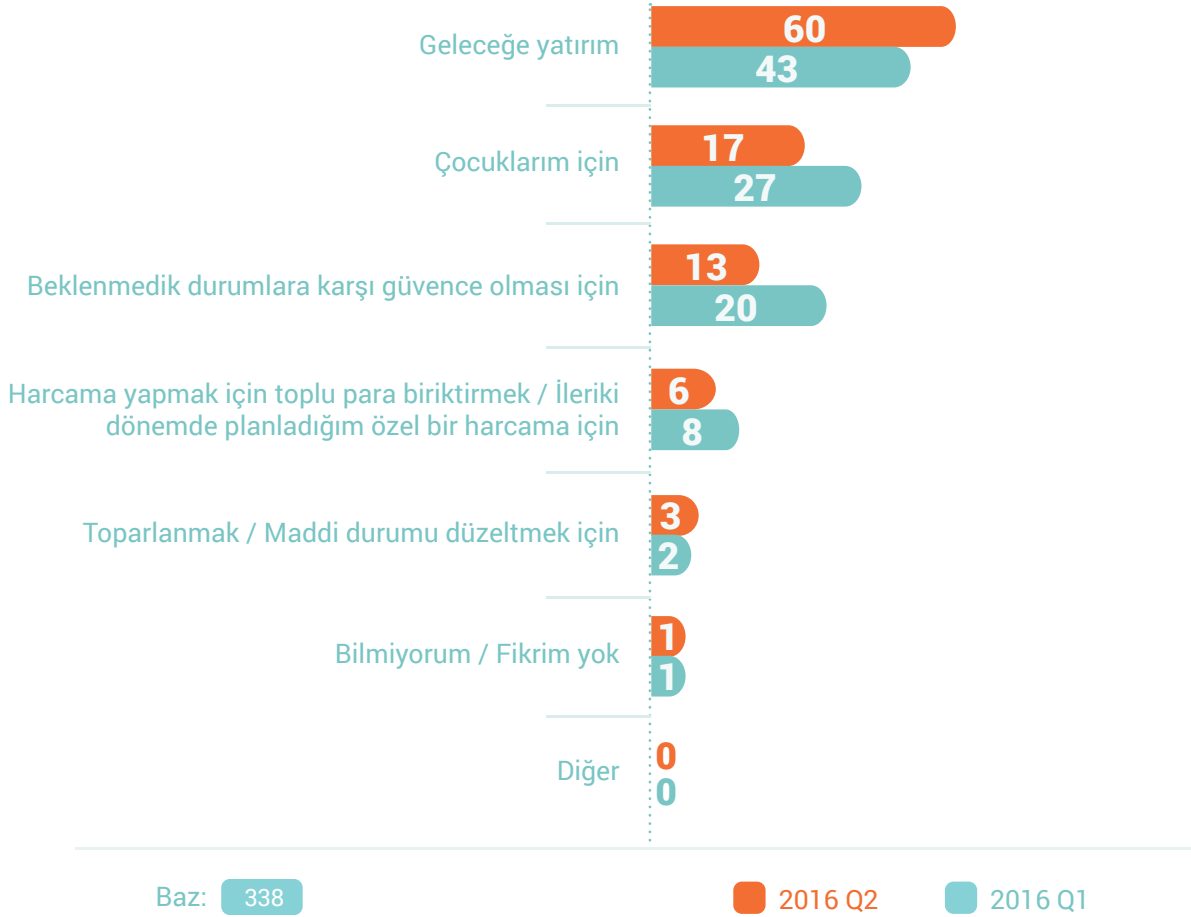
Baz:

100	152	119	119	158	111	103	98	113	105	138	136	128
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----	-----

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

- Tasarruf sahipleri arasında düzenli tasarruf yapma oranı önceki dönemle benzer seviyededir. Bu dönem düzenli tasarruf yapmayanlar arasında hem **son 3 ay hem de gelecek 3 ay** içerisinde tasarruf yapma eğiliminin oldukça düştüğü saptanmıştır.
- Baz yetersizliği sebebiyle bu düşüş anlamlı değildir ancak her iki değişken için genel trendin en son **2014'ün 3. çeyreğinde** bu seviyelerde olduğu görülmektedir.

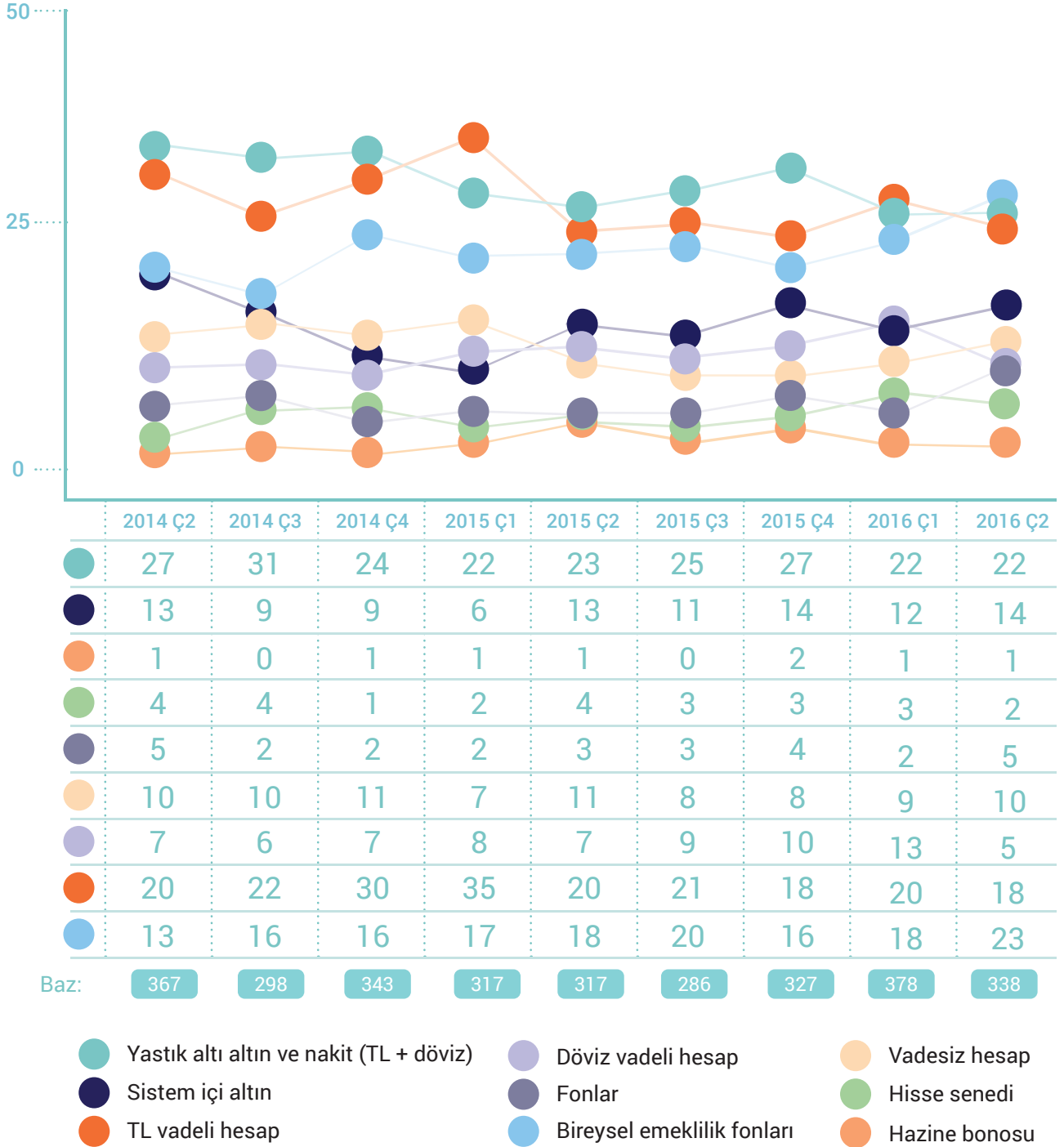
“GELECEĞE YATIRIM” 2016 2. ÇEYREĞİNDE ANLAMLI ORANDA YÜKSELMİŞTİR.

- 2016'nın 2. çeyreğinde “geleceğe yatırım” amacıyla tasarruf yapanların oranı bir önceki döneme kıyasla anlamlı derecede yükselmiştir (%43 vs. %60).
- “Çocuklarım için” (%27 vs. %17) ve “beklenmedik durumlara karşı güvence olması için” (%20 vs. %13) tasarruf yapanların oranı düşmüştür

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

2016 2. ÇEYREĞİNDE EN ÇOK TERCİH EDİLEN TASARRUF “BİREYSEL EMEKLİLİK FONLARI” (%23) VE “YASTIK ALTI ALTIN VE NAKİT” (%22) OLMUŞTUR.

NOT: “Bu soru çoklu cevap” olduğu için bu kalemlerin toplamaları %100’ü geçmektedir. Karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

BU DÖNEM YASTIK ALTI ALTIN ARTARKEN (%5 VS. %10), YASTIK ALTI DÖVİZ VE TL NAKİTTE (%17 VS. %12) GERİLEME GÖRÜLMEKTEDİR.

%	2015 Ç2	2015 Ç3	2015 Ç4	2016 Ç1	2016 Ç2
Sistem dışı ve sistem içi altın+sistem dışı nakit (TL veya döviz)	36	36	41	34	36
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	7	6	8	5	10
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	13	11	14	12	14
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	16	18	19	17	12

Baz:

317

286

327

378

338

2016 2. ÇEYREK SONUÇLARI

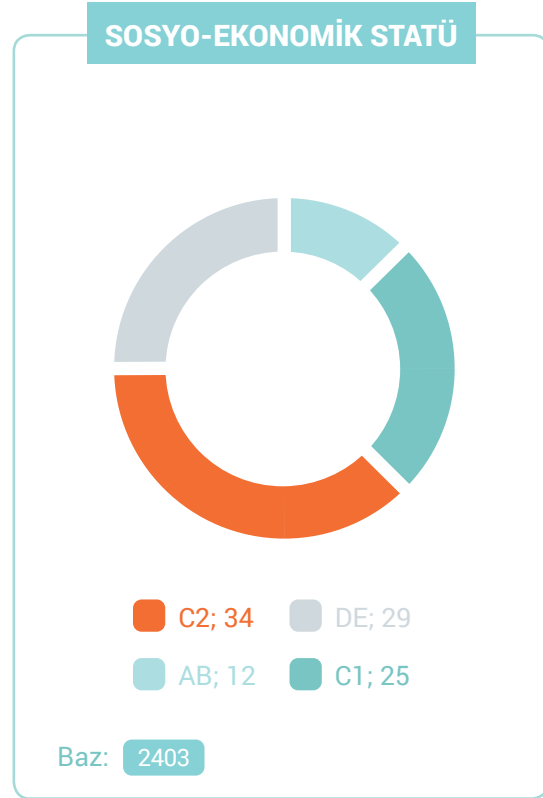
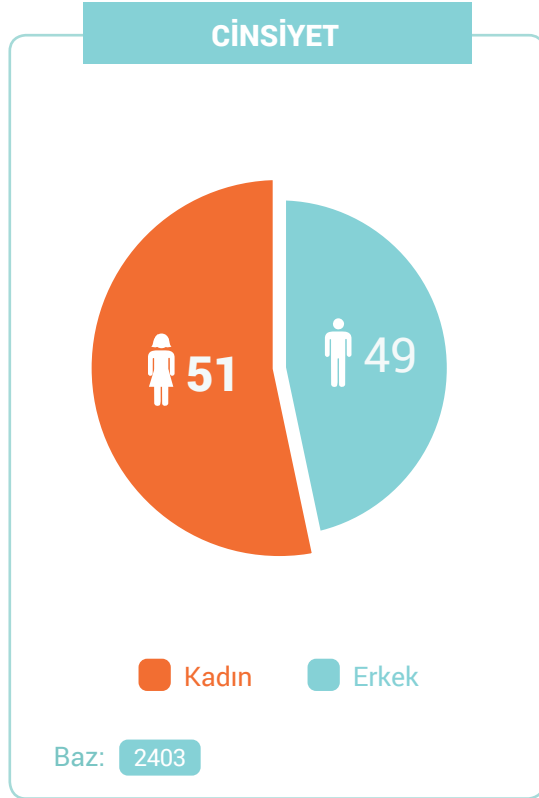
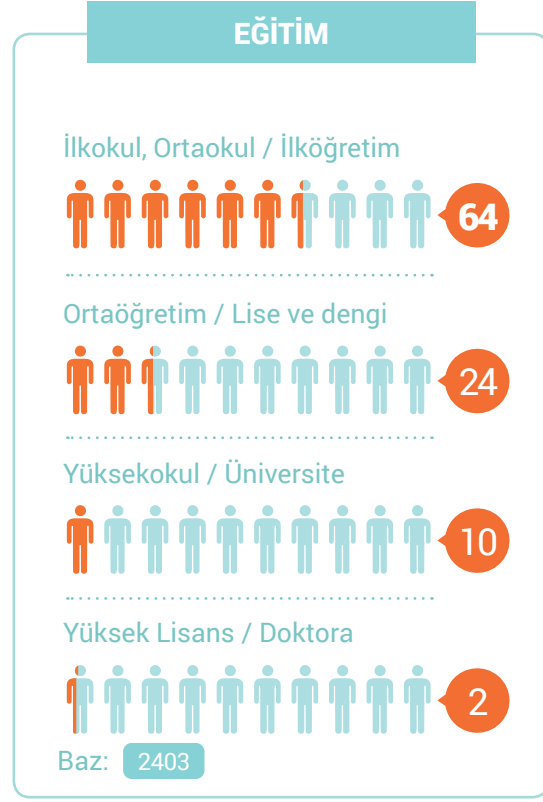
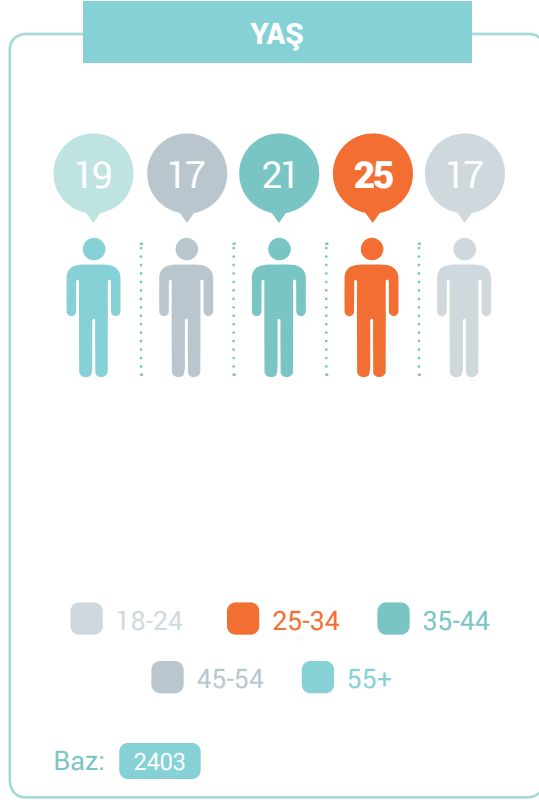
- İki çeyrek dönem boyunca yükselişte olan tasarruf sahipliği oranı bu dönem **%15,7'den %14'e gerilemiştir**.
- 2016'nın 2. çeyreğinde tasarruf sahibi olan bireylerin yaş ortalaması yükselmiştir (**34,5 vs. 36,9**). Bu durum tasarruf sahibi bireyler içerisinde **18-24 yaş** grubunun payının azalması (**%28 vs. %20**), **25-34 ve 55+ yaş** grupların da payının artmasından kaynaklanmaktadır.
- Tasarrufu olmayan bireylerin **%34'ü** yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlamaktadır. Bu dönem önümüzdeki 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı **%14,9'dan %21,5'e** yükselmiştir.
- Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranı bir önceki dönemle benzer seviyededir (**%11 vs. %12**). Çocuksuz bireylerde ise bu oran %5 gerilemiştir (**%23 vs. %18**).
- Tasarruf yapmama konusunda ifade edilen gerekçelerin dağılımında bu dönem bir önceki döneme kıyasla anlamlı bir değişme bulunmamaktadır. Her **4 kişiden 3'ü (%76) "gelir yetersizliği"** sebebiyle tasarrufunun olmadığını belirtmiştir.
- Bu dönem tasarruf sahipleri arasında düzenli tasarruf yapma oranı önceki dönemle aynı seviyededir (**%64 vs. %62**). Düzenli tasarruf yapmayanlar arasında bir önceki döneme kıyasla 3 ay içerisinde (**%45 vs. %37**) ve 3 ay sonrasında (**%60 vs. %43**) tasarruf yapma eğilimi bu dönem önemli oranda düşmüştür.
- Tasarruf etme gerekçesi olarak ilk sırada gelen **"geleceğe yatırım"** 2016'nın 2. çeyreğinde anlamlı oranda yükselmiştir (**%43 vs. %60**).
- Bu dönem en çok tercih edilen tasarruf aracı **"bireysel emeklilik fonları"** (**%23**) ve **"yastık altı altın ve nakit"** (**%22**) olmuştur.

3.1. AMAÇ VE YÖNTEM

- Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de **kentsel** yerleşim yerlerinde **18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini** izlemektir.
- NUTS1 bölgelerinde seçilen **26 ilde her ay** tesadüfi olarak seçilen **800 kişi** ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı **2400** olarak gerçekleşiyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (**CATI**) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

3.2. Demografik Bilgiler

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2016 2. ÇEYREK

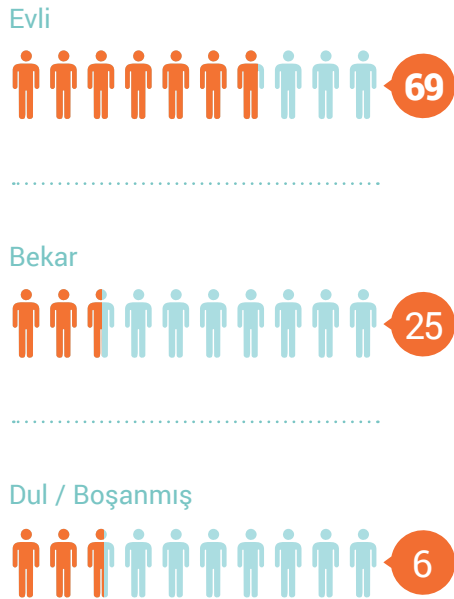

HANEHALKI TİPİ

Baz: 2403

MEDENİ DURUMU

Baz: 2403

KONUT TİPİ

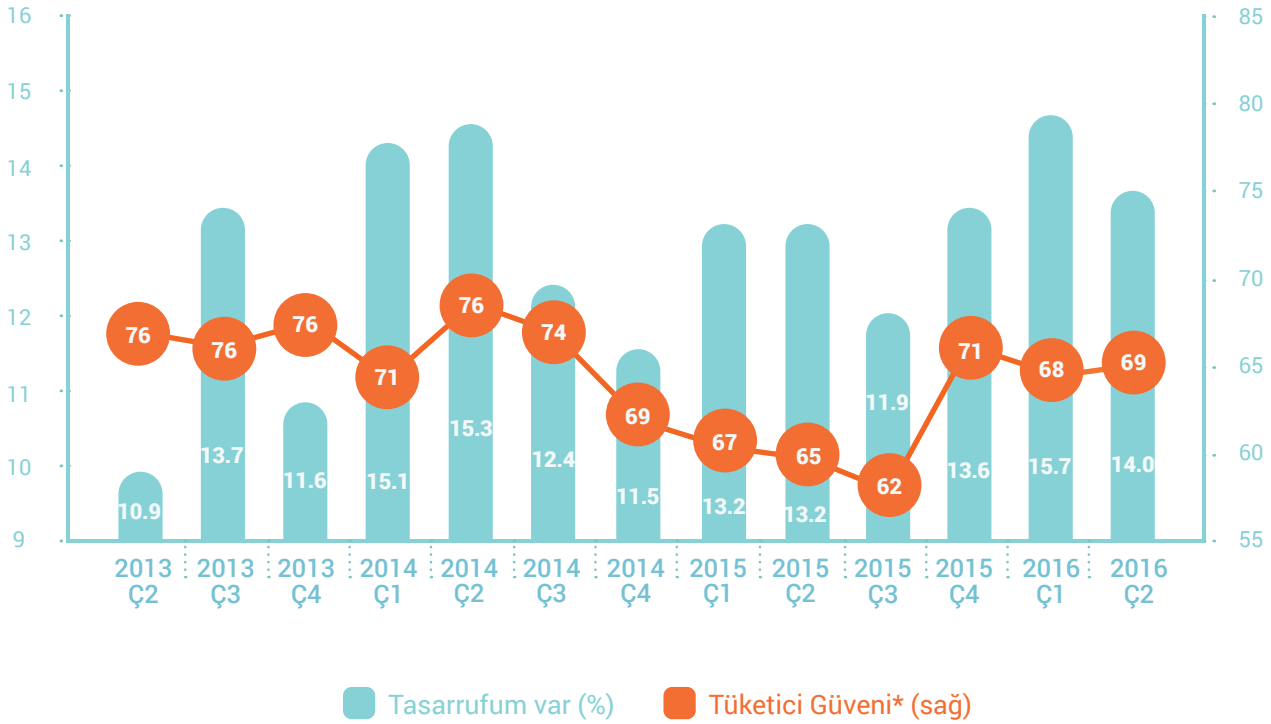
Baz: 2403

TANIM

- Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle “sarf edilmeyen” anlamına geliyor.
- **Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içeriyor:**
 - Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar
 - Bankalarda ve/veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı
 - Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları
 - Bireysel emeklilik fonları
 - Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
 - Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
- Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

KENTSEL NÜFUSTA TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANI 2016'NIN İKİNCİ ÇEYREĞİNDE GERİLEDİ.

TASARRUF ORANININ SEYRİ

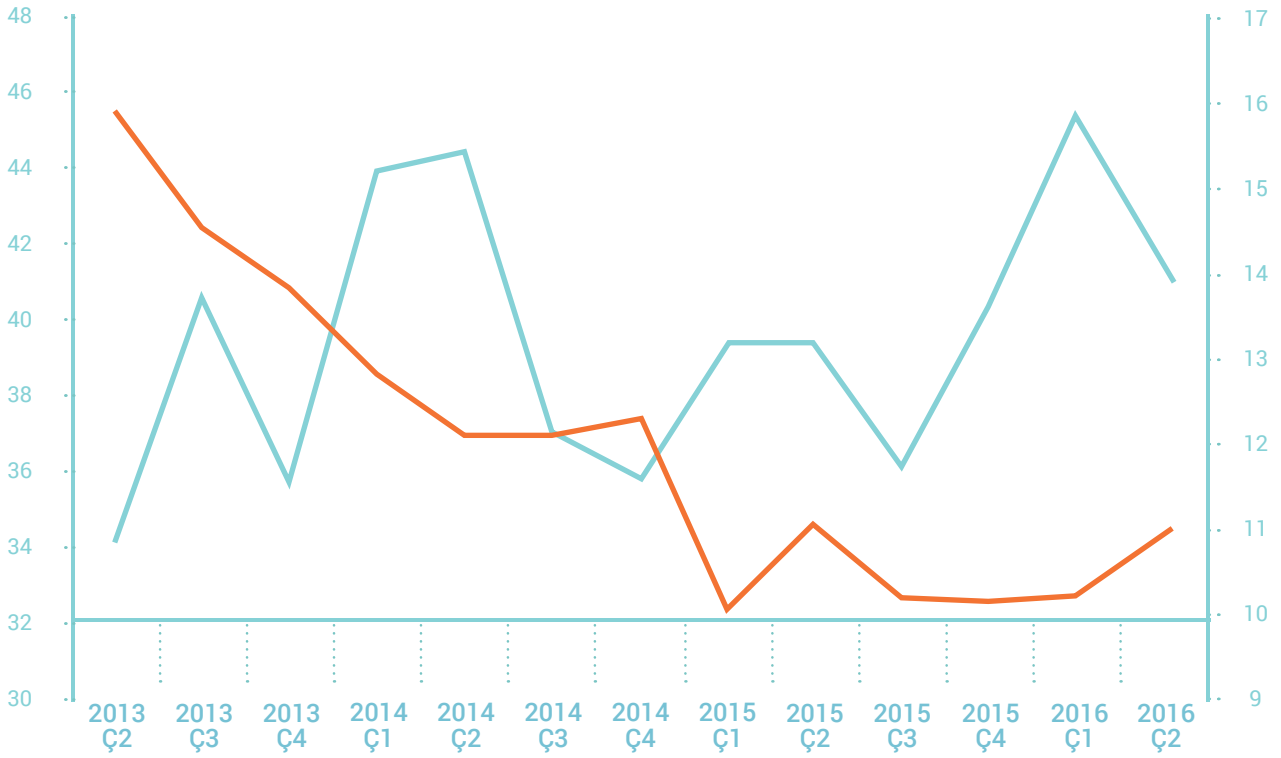

Kaynak: TÜİK, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi - IPSOS - ING Bank)

Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın (TTEA) temel eksenini oluşturan kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı, 2015'in son çeyreğinde ve bu yılın ilk çeyreğinde dikkate değer bir yükseliş kaydederek %15.7'yle çalışmanın başladığı 2011 sonundan bu yana en yüksek düzeye ulaştıktan sonra, son açıklanan ikinci çeyrek verisine göre %14'e geriledi. Buna ek olarak, tasarrufu olmayan ve gelecekte tasarruf yapmayı planlamayanların oranı ise %56.8 ile bir önceki çeyreğe göre hemen hemen değişmeden kaldı.

Bir süreden beri açıklanan veriler tasarruf sahipliği ile tüketici güveni arasında olması beklenen ters ilişkinin nispeten zayıfladığını ortaya koymaktadır. Öte yandan, tüketici güveni endeksi soru bazında 18 alt endeksten oluşmaktadır. Dolayısıyla, bazı alt endekslerin seyri ile tasarruf sahipliği oranı arasında ilişki daha zayıf olup bu ana endeksi de etkilememektedir. Ancak, bazı alt endeksler ise görece olarak daha güçlü bir ilişkiye işaret etmektedir. Bu çerçevede, alt endeksler arasında yer alan ve

TASARRUF ORANI VE BORÇLANMA İHTİMALİ

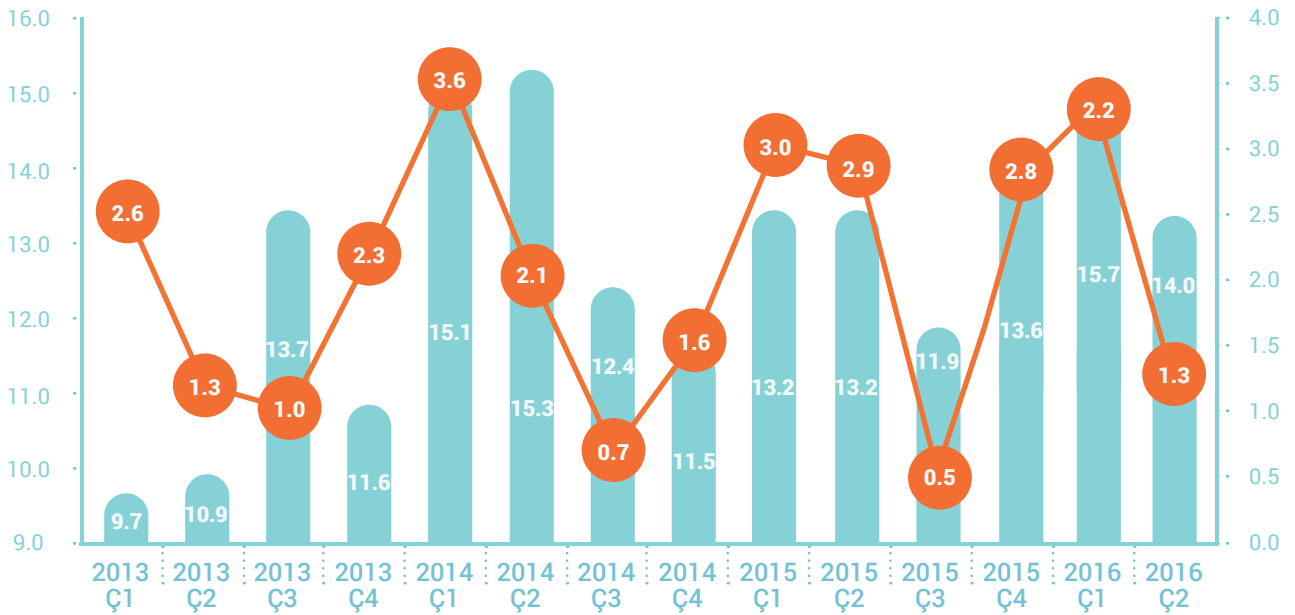

■ Tasarruf Oranı

■ Tüketimin finansmanı amacıyla borç kullanma ihtimali (Gelecek 3 aylık dönemde)

Kaynak: TÜİK, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi-IPSOS KMG-ING Bank)

ENFLASYON

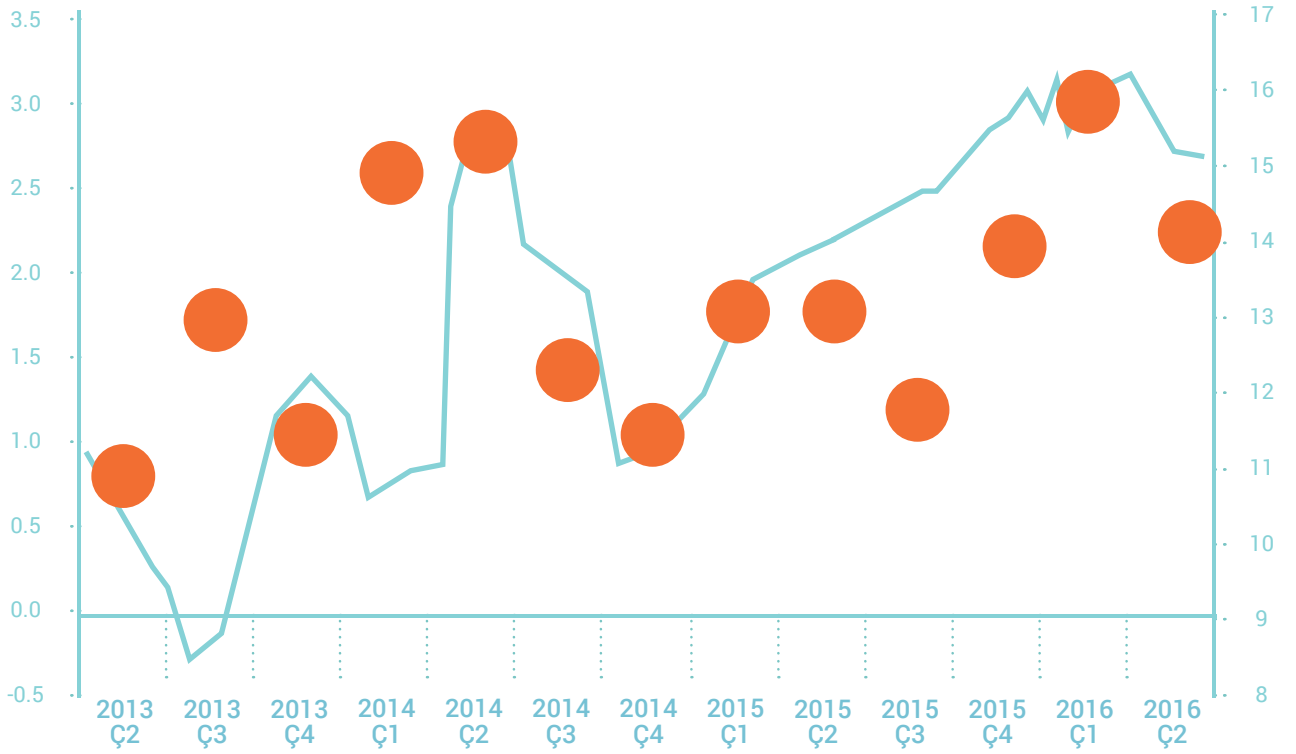

■ Tasarrufum var (%)

■ Enflasyon (ç/ç)

Kaynak: TÜİK, ING Bank

TASARRUF ORANI VE İŞSİZLİK

Reel Mevduat Faizi

Tasarruf Oranı

* Reel Mevduat Faizi = Mevduat Faizi - MB Beklenti Anketi (12 Aylık)
Kaynak: TCMB, ING Bank

beklendiği gibi tasarruf sahipliği ile daha yüksek bağıntı katsayısına sahip olan “gelecek üç aylık dönemde tüketimin finansmanı amacıyla borç kullanma ihtimali”, “mevcut dönemin dayanıklı tüketim malı satın almak için uygunluğu” gibi bazı endeksler için ilişki daha yüksek düzeydedir. 2016’nın ikinci çeyreğinde her iki alt endeksdeki artış tüketim eğiliminin diğer talep yönlü endekslerin de gösterdiği üzere güçlendiğini, bunun da tasarruf sahipliği oranını aşağı çektiğini ortaya koymaktadır.

2016’nın ikinci çeyreğinde küresel merkez bankalarının daha destekleyici tutum takınmalarına bağlı olarak toparlanan küresel piyasalar ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülke varlıklarına yönelik iyileşen risk iştahı, Türkiye’de Başbakan ve Hükümet değişimine ve Haziran sonunda İngiltere’nin

AB’den çıkışının oylandığı referandum sonucunun beklentilerden farklı olmasının yarattığı dalgalanmalara rağmen genel olarak güçlü seyretti. Bunun bir sonucu olarak, son hedef tek politika faizi olacak şekilde koridorun daraltılarak daha simetrik hale getirilmesi olarak tanımladığı politika sadeleştirme sürecine Mart ayında başlayan MB faiz koridorunun üst bandını Temmuz sonuna kadar 200 baz puan aşağı çekerken, gerek ağırlıklı ortalama fonlama faizi gerekse kredi ve mevduat faizleri gerileme kaydetti. Dolayısıyla, ING Bank Hanehalkı Tasarruf Eğilimleri Araştırması’ndan elde edilen tasarruf oranı ile bu tasarrufların değerlendirildiği en önemli yatırım araçlarından olan bankaların yeni açtıkları TL mevduatlara uyguladıkları faizin gelecek bir yıllık dönemdeki enflasyon beklentisiyle reele çevrilerek elde edilen getiriyle kuvvetli ilişkisi

	2013 Ç1	2013 Ç2	2013 Ç3	2013 Ç4	2014 Ç1	2014 Ç2	2014 Ç3	2014 Ç4	2015 Ç1	2015 Ç2	2015 Ç3	2015 Ç4	2016 Ç1	2016 Ç2
Tasarrufum var (%)	9.7	10.9	13.7	11.6	15.1	15.3	12.4	11.5	13.2	13.2	11.9	13.6	15.7	14,0
Enflasyon (ort. ç/ç)	2.6%	1.3%	1.0%	2.3%	3.6%	2.1%	0.7%	1.6%	3.0%	2.9%	0.5%	2.8%	2.2%	1.3%
Tarımdışı işsizlik (unadj, quarterly avg)	11.5%	10.2%	11.1%	11.1%	11.9%	10.9%	12.3%	12.7%	13.1%	11.6%	12.3%	12.5%	13.0%	11.0%
USD/TRY (ortalama) **	1.78%	1.84%	1.97%	2.02%	2.22%	2.11%	2.16%	2.26%	2.46%	2.66%	2.85%	2.91%	2.94%	2.90%
USD/TRY artışı *	-0.3%	3.2%	7.1%	3.0%	9.4%	-4.7%	2.4%	4.6%	8.7%	8.5%	6.6%	2.2%	1.3%	-1.7%
50:50 EUR:USD döviz sepeti (ortalama) **	2.07%	2.12%	2.29%	2.39%	2.63%	2.50%	2.51%	2.54%	2.62%	2.81%	3.02%	3.05%	3.09%	3.08%
%50 USD: %50 EUR döviz kuru sepeti artışı *	0.7%	2.5%	7.9%	4.6%	9.8%	-4.6%	0.4%	1.1%	2.8%	7.0%	7.4%	1.4%	1.6%	-0.4%
Mevduat Faizi (ortalama)	6.8%	6.1%	7.5%	7.7%	9.5%	10.0%	8.7%	8.9%	9.1%	9.6%	10.1%	10.6%	10.9%	10.5%
2-yıllık gösterge tahvil faizi (ortalama)	5.9%	5.9%	9.0%	8.7%	10.8%	9.1%	8.5%	8.5%	8.0%	9.7%	10.5%	10.6%	10.9%	9.4%
Altın (ortalama, USD)	1.632	1.416	1.329	1.271	1.292	1.290	1.282	1.267	1.219	1.193	1.125	1.103	1.182	1.258

* Dönem ortalamalarının değişimi, TCMB kurları ** Reuters kurları

Kaynak: TÜİK, TCMB, Thomson Reuters, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi - IPSOS - ING Bank)

dikkate alındığında; 2016'nın ikinci çeyreğinde reel mevduat faizlerinin kısmi gerilemesinin tasarruf oranını etkilediğini söylemek mümkündür.

Ekonomik veriler incelendiğinde ise büyümenin ilk çeyrekte beklentilerden yüksek gelmesinin ardından, ikinci çeyrekte sınırlı ivme kaybına rağmen güçlü seyrini koruduğu anlaşıyor. Enflasyon tarafında ise gıda fiyatları, TL'nin güçlü seyri ve baz etkisiyle görünüm hızlı bir iyileşme kaydetti. Fiyat artışlarındaki yavaşlama, bir başka deyişle ekonomideki belirsizliğin azalıp güven algısının toparlanması, genelde özel kesimin özelde hane halkının tedbir motifli tasarruf etme eğiliminden uzaklaşmasına neden olmaktadır. Enflasyonun yükseldiği dönemlerde ise tam tersi bir eğilim gözlenebilmektedir. Dolayısıyla ekonomideki belirsizliği gösterme açısından önemli bir

makro değişken olarak öne çıkan enflasyonda gözlenen çeyrek bazda %2.2'den %1.3'e sert düşüş hane halkının belirsizlik algısının azaldığına işaret etmekte, dolayısıyla tasarruf sahipliği oranındaki gerilemeyi açıklamaktadır

TTEA'da dikkat çeken diğer noktalar ise şöyle özetlenebilir:

- Daha önceki çeyrek dönemlerde elde edilen sonuçlarda da görüldüğü üzere; çocuklu bireyler görece daha az tasarruf etmektedir. Çocuklu oranının %62, ortalama çocuk sayısının ise 2.6 olduğu örnekleme, dönemsel bazda tasarruf sahipliği oranında %14'e düşüş çocuksuz bireylerden kaynaklandı. Buna göre; çocuksuz bireylerde tasarruf sahipliği oranı %23'ile çalışmanın başındaki en yüksek düzeye eriştikten sonra %18'e gelerek toplam tasarruf sahipliğindeki aşağı yönlü eğilimi

desteklerken, aynı dönemde çocuklu bireylerde oran %11'den %12'ye sınırlı bir artış kaydetti

- TTEA'ya göre, genç nüfus içerisinde tasarruf etme olasılığı yüksektir. 2013 yılının 1. çeyreğinden bu yana genel trende bakıldığında, tasarruf yapma oranının en yüksek olduğu yaş grubunun 25-34 olduğu görülmektedir. Açıklanan son verilere göre; 2016'nın ikinci çeyreğinde 18-24 yaş grubunun payı 8 puan gerileyerek %20'ye gelirken, 25-34 yaş grubunun payı ise %30'dan %35'e yükseldi.

- Hane halkı finansal varlıklarının kompozisyonu incelendiğinde ise:

- Mali sistem içi varlıkların (yastık altı altın ve diğer değerli taş ve metal ile yastık altı döviz / TL hariç diğer tüm finansal varlıklar) toplam varlıklardaki payının son dört çeyrekte 2014'ün sonundan bu yana %75'in üzerinde seyretmekte ve önceki üç yıllık dönemle karşılaştırıldığında kayıt dışı varlıkların oranında gerilemeye işaret etmektedir. 2016'nın ikinci anketine göre bu rakam %78 ile çalışmanın başladığı tarihten bu yana gözlenen en yüksek düzeyde değişmeden kalmıştır

- Toplamın dörtte üçünü oluşturan sistem içi tasarrufların kompozisyonuna bakıldığında; 2016'nın ilk çeyreğinde %40'ın üzerinde bir paya sahip olan mevduat ürünleri ikinci çeyrekte döviz vadeli hesapların payındaki sert düşüşe paralel gerilese de %33'le baskınlığını korumaktadır. Öte yandan, TTEA'nın başlangıcından bu yana bir artış eğiliminde olan mevduat dışı (sistem içi) ürünlerin payı son bir yılda %35-40 bandında yatay seyrettikten sonra 2. Çeyrekte hızlı bir artışla %45'e ulaşmıştır. Bu gelişmede, Bireysel emeklilik belirleyici olmuştur

- Uzun vadeli bir yatırım aracı olan ve kamu tarafından teşvik edilen "Bireysel emeklilik fonları/hayat sigortaları" kaleminin payı dalgalı bir seyir izlese de yukarı yönlü eğilimini korumuş ve ikinci çeyrekte ise yeniden %18'den %23'e gelmiştir. Öte yandan, yeni işe girenler ve iş değiştirenlerin otomatik olarak bir bireysel emeklilik sistemine kayıt olacakları sistem değişikliği de bireysel emekliliği önümüzdeki dönemde destekleme potansiyeli taşımaktadır.

Prof. Dr. Alpay Filiztekin
Sabancı Üniversitesi

Dr. Muhammet Mercan
Baş Ekonomist, ING Bank

5. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Bank girişimi ile hayata geçirilen **“Türkiye’nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”**, Sabancı Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”

ING BANK

2016

2. ÇEYREK RAPORU

ING

